

تأثیر اقتصاد بر معیشت و بهداشت روانی مردم در زمان کرونا

مهدی هوشمند^۱، رحیمه سلیمانزاده^۲

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد اقتصاد و تجارت الکترونیک دانشگاه پیام نور تبریز (نویسنده مسئول)

^۲ دانشجوی دکترای مدیریت بازاریابی، دانشگاه آزاد اسلامی زنجان

چکیده

بر طبق دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی تبریز، بهداشت روانی را می‌توان این‌گونه تعریف کرد: «بهداشت روان موضوعی فراتر از فقدان یا نبود بیماری روانی است» بعد مثبت بهداشت روان که سازمان بهداشت جهانی نیز روی آن تأکید دارد در تعریف سلامتی لحاظ شده است: «سلامتی یک حالت رفاه جسمی، روانی و اجتماعی است نه فقط نبود بیماری یا ناتوانی» بنابراین بهداشت روانی حالتی از رفاه است که در آن فرد توانایی‌هایش را بازمی‌شناسد و قادر است با استرس‌های عادی و معمول زندگی سازگاری داشته و از نظر شغلی مفید و سازنده باشد. اغلب مردم از اهمیت حفظ سلامت جسمانی خود آگاهند و برای کسب اطمینان از سلامتی خود، از روش‌هایی همچون ورزش منظم، تغذیه مناسب و آزمایش‌های پزشکی استفاده می‌کنند اما تعداد کمی از مردم به اهمیت حفظ سلامت روانی خود واقف هستند. حال آنچه که در این بین در مبنای بهداشت روانی خود را بیش‌تر می‌نمایند، هزینه‌های مربوط به حفظ بهداشت روانی است که در این تحقیق از بعد اقتصادی و تأثیر آن بر زندگی مردم در زمان کرونا را بررسی می‌کنیم. در زندگی همه فشار روانی را تجربه می‌کنند علی‌الخصوص در شرایط اجتماعی خاص یک سیستم دیگری بر فشار روانی اضافه می‌شود و آن، فشار اقتصادی است که زندگی را بر طبقه متوسط و قشر محروم جامعه تنگ‌تر می‌کند و بحران‌های روحی از جمله افسردگی و انواع ناهنجاری‌های اجتماعی را به ارمغان می‌آورد. البته ناگفته پیداست که کرونا هم هزینه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و روحی خاص خود را دارد.

واژه‌های کلیدی: فشار اقتصادی، بهداشت روانی، دوران کرونا، افسردگی، ناهنجاری اجتماعی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

مقدمه

آنچه که در فشار اقتصادی بر زندگی مردم تاثیر می‌گذارد میزان امید به زندگی مردم است که در ریاضی از آن به عنوان «امید ریاضی» یاد می‌شود که آن را با $E(X)$ نمایش می‌دهند که در اینجا نمی‌خواهیم از بعد ریاضی آن بحث کنیم.

اولین عامل بهداشت روانی، داشتن رفاه و آرامش ذهنی است که البته معیارهایی برای کسب اطمینان از سلامت روانی وجود دارند. بعضی از این معیارها عبارتند از: (۱) تغذیه مناسب (۲) ورزش منظم.

حفظ بهداشت روانی جهت داشتن یک زندگی سالم، مسؤولیت شخصی هر کسی است: بیماری روانی بعد از بیماری قلبی و عروقی رتبه دوم را در مرگ و میر افراد به خود اختصاص داده است. نکته جالب‌تر اینجاست که اگر مردان مواد مخدر مصرف نمایند نسبت به زنان در اختلالات افسردگی و آمار خودکشی در جامعه در رتبه اول قرار دارند، علی‌الخصوص اگر معضل بیکاری هم بر این مسائل اضافه شود.

در کشورهای در حال توسعه (LDC) از هر ۵ بیمار روانی، ۴ نفر از آنان هیچگونه خدمات درمانی دریافت نمی‌کنند. تحقیقات مختلف نشان می‌دهد که بیماری روانی ... افراد مبتلا به افسردگی و اسکیزوفرنی ۴ تا ۶ برابر بیش‌تر از سایر افراد جامعه را دچار مرگ زودرس می‌کند. ۴۰ درصد کشورها از امکانات آموزش پرسنل مراقبت‌های بهداشتی اولیه برخوردار نیستند.

تاثیر اقتصاد بر بهداشت جهانی

مسائل اقتصادی در تامین بهداشت روانی انسان‌ها نقش بسیار مهمی ایفا می‌کند جامعه با رفع فقر و محرومیت می‌تواند گامی در جهت کاستن از بیماری روانی و شکوفایی استعدادهای افراد بردارد.

سازمان بهداشت جهانی در گزارشی که در سال ۱۹۹۵ منتشر کرده است فقر شدید را بی‌رحم‌ترین قاتل و مهم‌ترین علت رنج جهان می‌داند، به نظر می‌رسد که واژه فقر که در اصل به معنای «تهی دست بودن و نیاز هست» که متعلقات آن گاهی وسایل زندگی و مادیات است و گاهی اصل وجود و هستی انسان، و اگر انسان وسایل و امکانات مادی قابل توجهی نداشته باشد فقیر است (پروین، رنجبر سرایدشتی).

تعریفی از بهداشت روانی اقتصادی در دست نیست و شاید این عنوان برای اولین بار بررسی می‌شود ولی با توجه به بررسی‌ها و پژوهش‌ها بهداشت روانی اقتصادی را می‌توان چنین تعریف کرد: «بهداشت روانی اقتصادی در اجتماع به معنای سلامت فکری اقتصادی جامعه است و منظور نشان دادن وضع مثبت اقتصادی جامعه و سلامت روانی اقتصادی جامعه است که می‌تواند به ایجاد تحرک، پیشرفت و تکامل فردی، ملی و بین‌المللی کمک نماید» (مصطفی، احمدی فر).

۱. Less Developing countries

نظر اسلام در خصوص فقرزدایی و رفع محرومیت

در میان متون اسلامی بخصوص روایات، گاه در یک موضوع احادیث با محتوای مختلف و گاه با دیدگاه متفاوت وجود دارد. فهم این گونه احادیث جز در پرتو نگرش جامعه به احادیث آن موضوع ممکن نیست اکنون به نمونه‌ای از روایات فقر جستاری می‌پردازیم:

قال علی (ع): «ألفقر الموتُ الأكبر» یعنی «فقر مرگ بزرگتر است» و در جایی می‌فرماید: «ألفقر أشد من القتل» یعنی «فقر از قتل شدیدتر است» (مصطفی احمدی فر).

مفهوم نویسنده آن نیست که یعنی هرکسی فقیر است و یا گناه فقر از قتل و کشتن بیش‌تر است. مضموم قتل پدیده‌ای نامذموم و ناخوشایند است و در روایات و آیات اسلامی، عاقبت عمل مذموم قتل نفس، قصاص است مفهوم ذهنی نویسنده آن است که از خطرات فقر ما را آگاه می‌کند بی‌گمان تامین معاش و امکانات مادی برای دستیابی به مقام قرب الهی ضرورت دارد لذا برخی از روایات دیگر همین موضوع نیز به خوبی می‌تواند بیانگر مراد این روایت باشد و شبهه را برطرف نماید.

یکی دیگر از راههای رسیدن به سلامت روان، حمایت عاطفی اعضای خانواده از یکدیگر است اگر اعضای خانواده بتوانند در مشکلات کوچک و بزرگ در کنار هم باشند می‌توانند تا حد قابل قبولی باعث ایجاد آرامش در خانه و حفظ سلامت روان تک تک اعضای خانواده شوند. البته با این موضوع چسبندگی مصرف را تایید نمی‌نمایم چون چسبندگی مصرف در کشورهای توسعه یافته و پیشرفته چندین سال است که منسوخ و باطل شده است و تا حدودی کشورهای سوسیالیستی و در کشورهای در حال توسعه از چسبندگی مصرف را در جوامع تقریباً غیرمدرن خود تجربه می‌کنند.

مؤلفه‌های جسمانی بهداشت روانی

- ۱) تغذیه سالم (۲) محیط سالم (۳) محیط امن (۴) خواب کافی (۵) داشتن رابطه خوب با دوستان و همکاران
- ۶) شرایط سالم کاری به دور از استرس و فشار کاری (مصطفی احمدی فر)

نقش اقتصاد در زندگی روزمره و بهداشت جامعه

سئوالی که شاید حداقل یک بار به ذهن همه ما خطور کرده باشد این است که اهمیت اقتصاد در زندگی افراد چیست؟ اقتصاد اساساً به فکر کمک کردن به افراد جامعه است تا در مورد تخصیص بهینه منابع و امکانات محدود ما تصمیم بگیرد. گفته می‌شود که مشکل اساسی اقتصاد کمبود است ایده‌ای که خواست (تقاضا) است بیش از منابعی که ما داریم. اقتصاد با سئوالاتی روبرو است؛ چه چیزی تولید کنیم؟ آیا تولیدات ما توجیه اقتصادی دارند؟ جواب سئوالات اخیر فوق مثبت است یعنی مثلاً در زمان همه‌گیری بیماری کرونا لازم است تا آغاز واکسیناسیون عمومی همه برای بهداشت فردی خود هزینه کنند، مثلاً از طریق خرید مواد شوینده بهداشتی تا با این وضعیت و

رعایت بهداشت از مبتلا شدن به بیماری کرونا مصون بمانند. این نه تنها توجیه اقتصادی مثبت دارد بلکه لازمست که عموم افراد جامعه چنین هزینه‌هایی را برای بهداشت فردی خود انجام دهند.

خدیجه رحمانی در خصوص اقتصاد و تاثیر آن بر ریشه اصلی سوء تغذیه و رشد یک جامعه چنین می‌گوید: «بین سلامت و اقتصاد ارتباط مستقیم وجود دارد در تمامی جوامع به خصوص کشورهای جهان سوم عامل اقتصادی اولین عامل اثرگذار به سوء تغذیه است اگر ما بنیان‌های سوء تغذیه را در جامعه ریشه‌یابی کنیم اقتصاد یکی از مهم‌ترین و اصلی‌ترین این بنیان‌هاست» چون در وهله اول افراد جامعه باید قدرت خرید داشته باشند و بعد اقدام به خرید نمایند.

این کارشناس تغذیه در باره گرانی لبنیات می‌گوید: «به نظر من گرانی شیر آسیبی بیش‌تر از گوشت قرمز به جامعه خواهد زد چون گوشت قرمز جایگزین‌های کارآمد و مناسبی مثل گوشت سفید (گوشت ماهی) و حبوبات دارد اما شیر هیچ جایگزین مطلوبی که بتواند نیازهای بدن را رفع کند، ندارد.

پس هم گوشت و هم لبنیات بیش از سایر گروه‌های غذایی به سلامت افراد جامعه آسیب خواهند زد. پس نتیجه این است که ابعاد اقتصادی در بهداشت روانی افراد تاثیر داشته و بعضاً این تاثیر بسیار عمیق است.

مهم‌ترین مسئله امروز کشور را می‌توان در امنیت درآمد دانست و گفت: «اقتصاد در چند دهه گذشته تاحدودی از وضعیت ثبات خارج شده و به بی‌ثباتی رسیده است که این اتفاق عدم امنیت درآمد و معاش را به دنبال داشته است» از اینرو بی‌ثباتی مهم‌ترین معضلی محسوب می‌شود که در کشور وجود دارد و بر امنیت روانی جامعه تاثیر می‌گذارد» (صابر شیبانی).

اقتصاد یکی از مقوله‌های مهم، نقش تاثیرگذاری بر جنبه‌های مختلف زندگی افراد جامعه دارد که در این میان آرامش روانی را باید یکی از مهم‌ترین آن‌ها دانست، یعنی فرد اگر به لحاظ اقتصادی تامین نباشد در بسیاری از مسائل شخصیتی دچار مشکل می‌شود، مسائلی که در وهله‌ی دیگر به صورت زنجیره‌وار بر دیگر جنبه‌های زندگی تاثیرگذار خواهد بود.

اکنون مردم در کشور به علت‌های مختلفی با فشارهای اقتصادی مواجه هستند، فشارهایی که به افزایش خشونت، حاشیه‌نشینی، طلاق، خودکشی و یا دیگر آسیب‌های اجتماعی منجر می‌شود.

اگر انسان در زندگی احساس امنیت نداشته باشد، در دیگر هدف‌های زندگی خود دچار مشکل خواهد شد. مهم‌ترین مسئله‌ای که امروزه در کشور وجود دارد به «امنیت درآمد» افراد جامعه مربوط می‌شود، یعنی اقتصاد در چند دهه‌ی گذشته تاحدودی از وضعیت ثبات خارج شده و به بی‌ثباتی رسیده است که این امر باعث عدم امنیت درآمد و معاش شده است. به همین دلیل بی‌ثباتی اقتصادی در کشور بر امنیت روانی جامعه تاثیر می‌گذارد (صابر شیبانی).

مشکلات اقتصادی و برهم خوردن آرامش روانی جامعه از جنبه‌های مختلف بر خانوارها تاثیر می‌گذارد و باعث از هم پاشیدن کانون گرم خانواده می‌شود. مسائل و مشکلات اقتصادی به عنوان یکی از مهم‌ترین علل پدیده‌ی شوم «طلاق» به حساب می‌آید (صابر شیبانی).

رابطه جامعه شناسی و اقتصاد

ارتباط جامعه شناسی و اقتصاد، ارتباطی چندجانبه است و در طی زمان از لحاظ کمی و کیفی دچار دگرگونی و پیچیدگی شده است. تی بی باتومور می گوید: «جامعه شناسی و اقتصاد که در ابتدا ارتباط بسیار نزدیکی داشتند (مثلاً در آثار کنه و آدام اسمیت) از هم دوری جسته بودند در سال های اخیر بار دیگر به هم نزدیک تر شده اند. این وضع نه تنها مدیون رشد جامعه ی شناسی و کمک های مستقیم آن به مطالعات اقتصادی بوده، بلکه مرهون تغییراتی است که در درون علم رخ داده است (محمد عراقی، محمود و دیگران، ۱۳۷۳).

به اعتقاد برخی از جامعه شناسان همانندی بین ساختار فکری اقتصادی و جامعه شناسی فراوان و جالب و قابل توجه است بطوریکه بسیاری از جامعه شناسان امروزه احساس می کنند که طرز فکر اقتصاددانان به مراتب از طرز فکر مورخان و علمای سیاست به آنان نزدیک تر است و جامعه شناسی و اقتصاد از دو جنبه بیش تر بررسی می شوند: (۱) جنبه نظری (۲) جنبه عملی (محمدی عراقی، محمود و دیگران، ۱۳۷۳).

تاثیر کرونا بر اقتصاد و بهداشت روانی جامعه

باتوجه به انتشار ویروس کرونا، شرایط موجود در کشور و اجرای سیاست قرنطینه به **رغم** پیامدهای مثبت موجب پیامدهای منفی روان شناختی در سطح جامعه شده است. ترس از بیماری، ترس از مرگ، انتشار اخبار غلط و شایعات و تداخل در فعالیت های روزمره، مقررات منع عبور و مرور یا محدودیت سفر، کاهش روابط اجتماعی، بروز مشکلات شغلی و مالی و دهها پیامد دیگر، سلامت روان افراد جامعه را تهدید می کند (نصیره مقدم فر).

بی شک یکی از مهم ترین این عوامل، اضطراب مربوط به بیماری کرونا است. پژوهش ها نشان می دهد که بروز بیماری های تنفسی به علت مشکلات جسمانی و کاهش کیفیت زندگی باعث بروز اضطراب ناشی از بیماری خواهد شد (نصیره مقدم فر).

تحقیقات میدانی در سطح جامعه و نظرسنجی های مردمی نشان می دهد که: کسانی که در گذشته سابقه بیماری روانی داشته اند بطور میانگین از انسان های معمولی بیش تر به ویروس کرونا مبتلا شده اند. به نظر می رسد باید تلاش کرد که با آموزش مهارت زندگی به ویژه مهارت استرس، مهارت حل مسئله و آموزش تن آرامی در سطح جامعه به بزرگسالان و نوجوانان و کودکان تا حدودی سطح اضطراب موجود را کاهش داد.

یکی از مشکلاتی که خانواده ها در سطح جامعه در دوران شیوع کرونا مطرح می کنند تاثیر ویروس کرونا بر سلامت و روان کودکان است. این موضوع بدون شک سلامت و روان کودکان را تحت تاثیر قرار داده و بلحاظ روانی کودکان را با آسیب های جدی روحی و روانی مواجه ساخته است.

یکی از مفاهیمی که به تازگی در دنیا مطرح شده و مفهوم مهمی به ویژه در اپیدمی این بیماری محسوب می شود تاب آوری است. این مفهوم به واکنش افراد در مقابله با سوانح و بحران ها می پردازد. اما ما می خواهیم کودکان و نوجوانان را به سمتی ببریم که مشکلات را به فرصت تبدیل کنند و حداقل بلحاظ روانی از شرایط روحی و روانی قبلی به سلامت روحی و روانی با وضعیت بهتری ارتقاء یابند (اسماء عاقبتی).

برای رسیدن به این هدف و کمک به سلامت روان کودک باید چند کار را انجام داد:

در مرحله نخست جامعه باید آماده باشد. یعنی مدرسه و معلم و همسایه ها و اقوام و کسانی که با کودک در ارتباط هستند باید از آگاهی کافی در مورد نحوه برخورد، حمایت و کمک برای خروج از بحران کرونا را داشته باشند. خانواده ها باید مهارت های لازم در خصوص فرزندپروری خوب و رفتار با آن ها را در دوران قرنطینه بدانند (اسماء عاقبتی).

از اثرات شیوع ویروس کرونا بر بیکاری، فقر و رفاه اقتصادی از دیگر مواردی است که شیوع ویروس کرونا بر میزان بیکاری و سطح رفاه در کشورها تاثیر فراوانی داشته است. کشورهایی که در زمان شیوع ویروس کرونا با بیکاری تعدادی از افرادی که دارای شغل فصلی و موقتی روبرو هستند باید در کوتاه مدت از این افراد حمایت کنند. بنظر می رسد کشورهای توسعه یافته در مقایسه با کشورهای آسیایی در حال توسعه موفق عمل کرده اند. از سوی دیگر، کشورهایی که به درآمد نفتی خود وابسته هستند چون فروش درآمدهای نفتی محدود می شود و کسری بودجه دولت را افزایش می دهد به شدت بر بودجه خانواده ها تاثیر گذاشته و مردم را با وضعیت افت رفاهی خانوارها مواجه می کند. اقتصاد ایران فشارهای دوگانه تحریم و تبعات ویروس کرونا را همزمان تجربه می کند.

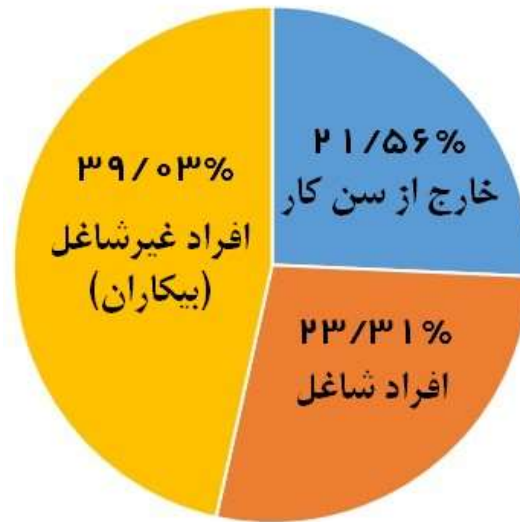
براساس اعلام مرکز آمار ایران رشد اقتصادی در ۹ ماهه نخست سال ۱۳۹۸ در حدود ۷/۶-٪ و رشد اقتصادی بدون نفت نیز تقریباً صفر بوده است. همچنین نرخ تورم نقطه به نقطه در پایان بهمن ماه سال ۱۳۹۸، ۲۵ درصد بوده است و این سیگنال ها هدایت اقتصاد دولت به طرف کسری بودجه که از معضلات مهم اقتصاد ایران برای سال ۱۳۹۹ بوده است، اقبال گسترده مردم را با فشار هزینه های زندگی بالا روبرو کرده است. تعطیلی کسب و کارها منجر به تعدیل نیروی کار شده و کاهش درآمد خانوار، کاهش تقاضا را به همراه دارد.

از طرفی افزایش هزینه های بهداشتی و درمانی و تهیه واکسن کرونا دولت را با چالش های جدی اقتصادی مواجه می سازد و همچنین تهیه بسته معیشتی برای اقشار کم درآمد و آسیب دیده (مجله اقتصاد آنلاین).

وزارت کار ایران در گزارشی به آثار شیوع کرونا برای کسب و کار و رفاه خانوارها در سال ۱۳۹۹ پرداخت و نتیجه را این گونه اعلام کرد که «سفره ی خانوار ایرانی از زمان شیوع کرونا کوچک تر شده است»

گسترش فقر و نابرابری بر اثر همه گیری کرونا معضلی جهانی است. سازمان ملل هشدار داده شیوع کرونا ممکن است دستاوردهای چند دهه تلاش برای کاهش فقر را از بین ببرد. گزارش ها نشان می دهد که ایران نیز پس از چند سال رکود توری از نظر افزایش بیکاری و رشد فقر وضع چندان مناسبی ندارد (هادی چاوشی، روزنامه نگار اقتصادی).

ترکیب جمعیت ایران از نظر اشتغال

منبع: مرکز آمار ایران

نکته: ۱۶/۱٪ درصد افراد باقی مانده از نمودار صفحه قبلی شاغلان فصلی هستند که به لحاظ نموداری نشان داده نشده است.

شاخص های بازار کار ایران: در پاییز سال ۹۹ وضعیت اشتغال را به شرح زیر بیان می دارد:

کل جمعیت: ۸۴ میلیون نفر

جمعیت در سن کار (۱۵ ساله و بیش تر): ۶۲/۴۴ میلیون نفر

تعداد شاغلان: ۲۳/۴۱ میلیون نفر

تغییر تعداد شاغلان نسبت به پاییز ۱۳۹۸: کاهش ۱/۰۳ میلیون نفری

تعداد بیکاران: ۲/۴۴ میلیون نفر

نرخ بیکاری: ۹/۴٪ درصد

تغییر نرخ بیکاری نسبت به پاییز ۱۳۹۸: کاهش ۱/۲ درصدی

نرخ بیکاری جوانان (۱۵ تا ۲۵ ساله): ۲۳/۷ درصدی

سهم فارغ التحصیلان دانشگاهی از کل بیکاران: ۴/۰۲ درصدی

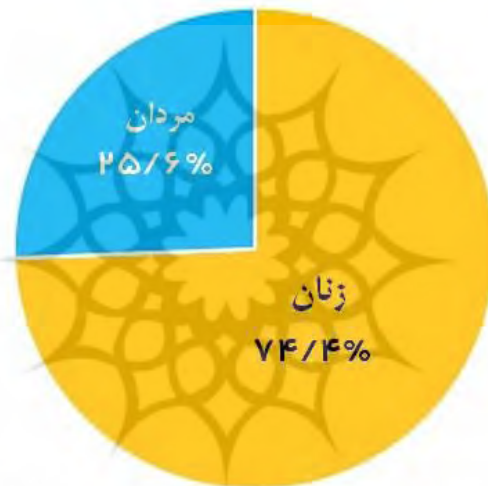
نتیجه مرکز آمار ایران: «از هر چهار نفر ایرانی فقط یک نفر شغل دارد».

نکته جالب اینجاست در واقع به دلایل ذکر شده فوق: با وجود کم شدن تعداد شغل های موجود در اقتصاد ایران - ظرف یک سال گذشته نرخ بیکاری کاهش پیدا کرده است. می دانید چرا؟ «چون افراد کمتری دنبال کار گشته اند».

عامل از دست رفتن یک میلیون شغل در یک سال گذشته، رکود ناشی از شیوع کرونا بوده است.

اغلب کارگرانی که فاقد بیمه هستند و در دهک های اول تا دهک های چهارم درآمدی قرار دارند و زیر شدیدترین فشارهای اقتصادی هستند.

سهم زنان و مردان، شغل های از دست رفته

منبع: مرکز آمار ایران

مرکز آمار ایران نشان می دهد که بخش عمده شغل های از دست رفته در یک سال اخیر به زنان تعلق داشته است و در این بین زنانی که سرپرستی کودکان را نیز به عهده دارند در واقع سرپرست خانوار هستند و بیشترین آسیب اجتماعی را از بیماری همه گیر کرونا خواهند دید (یک سالگی کرونا در ایران ۱۳۹۹).

تأثیر کرونا بر وضعیت گردشگری ایران و جهان

یکی دیگر از خسارت های سنگین ناشی از ویروس کرونا بر وضعیت گردشگری ایران و جهان است. در نگاهی گذرا به کشورهایمانند ترکیه (کشور همسایه ما) در یک سال گذشته حدود ۱۷ الی ۲۱ درصد تولید ناخالص ملی خود را که از طریق جذب گردشگران خارجی تامین می کردند در زمان کرونا این درآمد را از دست داده اند.

به نظر می‌رسد خسارت ناشی از کرونا به صنعت توریسم کشورهایی که بخشی از درآمد خود را از طریق جذب توریست‌های خارجی تامین می‌کردند و حتی ایران، آسیب‌های اقتصادی عمیقی خواهند دید و شاید سال‌ها طول بکشد که این آسیب و خلاءهای اقتصادی کشورها جبران گردد.

سازمان بهداشت جهانی (who) در گزارشی اعلام کرد: «همه‌گیری کووید-۱۹ بسیاری از انسان‌ها را در سراسر جهان به کام مرگ کشانده و چالش بی‌سابقه‌ای را برای سلامت عمومی، سیستم‌های کاری جهان ایجاد کرده است. نابسامانی اقتصادی و اجتماعی ناشی از همه‌گیری بیماری کرونا ویران کننده است: «دهها میلیون نفر در معرض خطر فقر شدید هستند و شمار افرادی که دارای سوء تغذیه هستند در حال حاضر در جهان حدود ۶۹۰ میلیون نفر می‌باشد.

تقریباً نیمی از ۳/۳ میلیارد نیروی کار جهان در معرض خطر از دست دادن معیشت خود هستند که در این میان کارگران غیررسمی آسیب‌پذیرترند زیرا اکثریت آن‌ها از حمایت‌های اجتماعی و مراقبت‌های بهداشتی برخوردار نیستند و بسیاری از این افراد، کارگران هستند که حتی قادر به تامین غذای خود و خانواده خود نیستند.

ارتباط مستقیم معیشت مردم با سلامت روانی

یکی از عواملی که متأسفانه در شیوع بیماری‌های روانی و بخصوص افسردگی تأثیرگذار بوده، وضعیت معیشتی نامناسب و مشکلات اقتصادی جامعه است. اهمیت بالای جسم و روح آحاد اقشار جامعه در جوامع کمتر توسعه یافته نشان می‌دهد که متأسفانه به بحث سلامت روانی توجه نشده و این موضوع مورد غفلت قرار گرفته است (مجله اقتصاد آنلاین).

مطالعات جهانی نشان می‌دهد که افسردگی با مسائل اقتصادی شدیداً ارتباط دارد. افرادی که وضعیت اقتصادی و معیشتی ضعیف‌تری دارند بیش‌تر دچار افسردگی و اختلال روحی شده و بیکاری و درآمد پایین همیشه آن‌ها را آزار می‌دهد. آمارهای جهانی نشان می‌دهد که بین ۳۰۰ تا ۳۵۰ میلیون نفر در دنیا به افسردگی مبتلا هستند. جالب اینجاست تا سال ۲۰۳۰ متأسفانه در کشورهایی با درآمد کم؛ «افسردگی رتبه دوم از نظر بیماری‌ها را به خود اختصاص خواهد داد».

در علم روانپزشکی سه دسته علت را برای بروز بیماری افسردگی می‌شناسند که فقط به اسامی آن علت‌ها بسنده می‌کنیم:

- ۱) علل جسمی (۲) علل روان‌شناختی (۳) علل اقتصادی و اجتماعی
- ۱) علل جسمی: شامل مسائل بیولوژیک فرد است.
- ۲) علل روان‌شناختی: به دیدگاه و افکار افراد بستگی دارد.
- ۳) علل اقتصادی و اجتماعی: به طیف گسترده‌ای از مسائل مانند: درآمد و وضعیت زندگی و خانوادگی افراد مربوط می‌شود (مجله اقتصاد آنلاین).

۱. world health organization

منابع:

- ۱- احمدی فر، مصطفی، تامین بهداشت روانی اقتصاد و تقویت آن از منظر آموزه های دینی، کارشناسی ارشد علوم قرآن و احادیث از دانشگاه علوم اسلامی رضوی.
- ۲- چاوشی، هادی، روزنامه نگار اقتصادی.
- ۳- شیبانی، صابر، تاثیر بی ثباتی در اقتصاد بر امنیت روانی جامعه، عضو هیأت علمی دانشگاه شهید بهشتی تهران.
- ۴- رحمانی، خدیجه، اقتصاد و تاثیر آن بر ریشه های اصلی سوء تغذیه و رشد یک جامعه، متخصص تغذیه و مدرس دانشگاه شهید بهشتی تهران.
- ۵- رنجبر سرایدشتی، پروین، مقاله: اثرات فقر اقتصادی بر بهداشت روانی دانشجویان کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی - کارمند آموزش و پرورش استان گیلان.
- ۶- عاقبتی، اسماء، سهم خانواده ها و جامعه در کاهش تاثیر کرونا بر روان کودکان، عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی ایران.
- ۷- محمدی عراقی، محمود و دیگران (۱۳۷۳): درآمدی به جامعه شناسی اسلامی (۲)، مبانی جامعه شناسی، تهران؛ پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه ها (سمت) مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی، چاپ سوم ۱۳۸۸.
- ۸- مقدم فر، نصیره، دکترای تخصصی روانشناسی در خصوص ویروس کرونا و تاثیر آن بر سلامت روان، تاثیر کرونا بر سلامت روان و آموزش مهارت های مدیریت استرس.
- ۹- تاثیر کرونا بر اقتصاد خانواده، گزارش وزارت کار و رفاه اجتماعی، مجله اقتصاد آنلاین، ۲۳ فروردین ۱۴۰۰.
- ۱۰- مقاله یک سالگی کرونا در ایران، بیکاری و فقر چقدر افزایش یافته است، ۱۶ بهمن ماه ۱۳۹۹ - دانشگاه علوم پزشکی تبریز.
- ۱۱- تاثیر کرونا بر معیشت، سلامت و سیستم غذایی مردم، گزارش سازمان بهداشت جهانی (WTO) (, Apr 12 , 2021).
- ۱۲- تحقیقات میدانی و پرسشنامه ای محققین از مردم در زمان کرونا و معضلات و مشکلات مربوط به جامعه.

The Impact of the Economy on the Livelihood and Mental Health of the People during the Corona

le ee mmm mmmmmmmmm
2R Rammeh SZZZZZZZZ zeeh[‡]

Abstract: According to Tabriz University of Medical Sciences and Health Services, mental health can be defined as follows: "Mental health is a matter beyond the absence or absence of mental illness". The positive dimension of mental health, on which the World Health Organization also relies, is included in the definition of Health. «Health is a state of physical, mental and social well-being, not the absence of illness or disability». Thus, mental health is a state of well – being in which one recognizes one's abilities and it is able to adapt to the normal and ordinary stresses of life and is job – bound and constructive. Most people are aware of the importance of maintaining good physical health and to ensure their health, they use methods such as regular exercise, proper nutrition and medical tests to ensure their health. But few people realize the importance of maintaining their mental health. Now, what in the meantime shows itself more in the basis of mental health The costs of maintaining mental health are examined from an economic perspective and its impact on people's lives during the corona. In life everyone experiences stress Especially in certain social situations, another system is added to the stress and it is the economic pressure that makes life tighter for the middle class and the under privileged It causes mental crises such as depression and various social disorders of course it goes without saying that the corona also has its own economic, social, cultural and spiritual costs.

Keywords: economical pressure / Mental health / corona era / Depression / social anomalies

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

[‡]. Master Student of payame noor university of Tabriz (Email:52mehdih@gmail.com)

[‡]. PhD student in Marketing Management, Islamic Azad university of Zanjan. (Email: soleimanzadeh1@gmail.com)